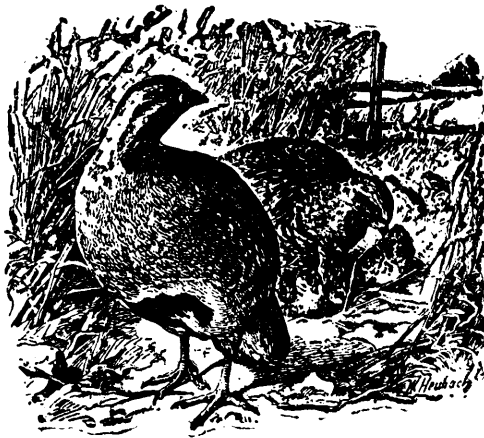

EESTI METS

Nr. 7. Juuli 1922. a.

A/S.
«SILVA»

**Näitusel pawiljon
nr. 35.**

**Peakontor, ladud ja kauplus
TALLINN,**

Merepuiestee 17.

**Telefonid kontoris 9-29, 13-80,
kaupluses 18-09.**

Tartu jaoskond: Riia tän. 2, telef. 2-41.

Lubjawabrik Tamsalus, telef. Tapa 24.

Ommedo lauawabrik, Mustwee 18.

A.-S., „Forest“ Narwas (end. D. Zinowjew) telef. 97.

Telegrammide aadress:

TALLINN - SILVA.

TALLINN - FOREST.

Esialgne teadaanne.

E. M. K. Keskjuhatus teatab, et ülemaaline kongress kutsutakse kokku Tallinnas 10. ja 11. septembril s. a. Ligemad teated ja päewakord saadetakse osakondadele ja metsaülematele posti teel ja awaldatakse „E. Mets'a" augusti numbris.

Metsateenijad, nendes metstkondades, kus osakonnad alles weel asutamata, astuge sammusid osakondade awamiseks ja walige oma saadikud kongressile saatmiseks.

Uhinegem kõik, sest ühenduses on jõud!

Keskjuhatus.

O. E. HERODES ja P. M. PRICK

Ehitusmaterjaalide ja kütteenete ladu TALLINNAS,
:: Wiljandi tän. 9, kõnetraat 863. ::

Ostab igal ajal:

Metsa ja igasugust metsa- ja ehitusmaterjaali.

Müüb ladust:

Palka, talasid, okas- ja lehtpuu laudu, telliskiwa, tulekindlaid kiwa (Schamott), lupja, tsementi, tsement kaewu- ja weetorusid,
:: :: põletispuid ja igasugust ehitusmaterjaali. :: ::

Oma saeweski ja hõoweldamise wabrik.

Igasuguseid palka wõetakse wastu laudadeks ja plankideks lõikamiseks, kantamiseks ja hõoweldamiseks. — Karniiside ja pildiraami liistude walmistamine. Kõik tööd tehakse korralikult, ruttu ja ajakohaste hindadega.

Hea on, kui hästi läheb!

**Aga targasti teeb, kes
oma warandust kinnitab**

„Polaris” es

„Polaris”

**Eesti Kinnitus-
Aktsia-Selts**

Tallinn, Wana Wiru t. 12

Agendid igas linnas

EESTI METS

Metsa- ja jahiasjanduse kuukiri.

Teilmise hind:

1 aasta peale 300 marka, 1/2 aasta peale 150 marka, üksik nummer 25 mrk. Väljamaale aastas 400 mrk. Toimetuse ja talitus: Metsade Peavalitsuse juures, Tallinnas.

Kuulutuste hind:

1 lehek. 1500 marka, 1/2 lehek. 800 marka, 1/4 lehek. 450 mrk. Tekstis ja kaantel 100% kallim. Aadr. liht ja rahasaadetustele: Kuukiri „Eesti Mets“ Tallinnas.

Nr. 7.

Juuli 1922.

2. aastakäik.

Metsaasjandus.

Langiajamise kord.

E. Schabak.

Pealastutuskandide väljaajamisel on metsa saatusse kohta väga suur tähtsus. Olen lähe aasta jooksul Eesti metsi mööda ümber rännates palju väärtusi selle juures tähele pannud, millede kõrvaldamine meie kohus on. Need suuremad väärtused aastalastutuste ajamisel on:

- 1) Väga suured raieistikud ühes kohas.
- 2) Piiriäärse tuulekindla metsaerwa maharaiumine.
- 3) Oksametsa vigastamine langiajamisega kvartali tuulepealsest (s. o. läänepoolsest) küljest.
- 4) Langi pikkuse paigutamine parallelselt enamastiule sihtusele.

- 5) Murdjooneline langitaju ja
- 6) Pearaie edasiliikumine ilma kindla ratesihitusega.

Olgu et põhjustena siin mõjuvad olid eesialgu sõja ja revolutsiooni aeg ja peale seda plaani, riistade ja metsaeriteadlaste puudus, siiski ei oleks ületõlgne meie metsaperemeestele mõnda põhiteadust meelde tuletada ja mõnda praktilist näpunäidet anda:

Pearaie süsteemi on kolm:

- a) Paljas- eht lageraie, lastide laupa, b) järuguline, varju- eht turberaie (Schirmschlagbetrieb, постепенная рубка), lastide laupa, c) valik-raie (Blänterhieb, выборная рубка), kvartala libe laupa.

Nõndanimetatud raiesfihitust (Siebsrichtung, направление рубки) metsas olemas ei ole, vaid ainult metsatorraldaja ja peremehe peaaigus: f. o. fihitus, kus mõeldakse ja kavatsakse oma pearaiega edasi liikuda, kas metsale hädaohtliku looduse nähtuse vastu (tuul, päikene ja külma mõju) eht kohaliku peaturu ja väljaveo sihhis, kui seda lubavad teised tingimised.

Kvartali sihte on olemas kaht liiki: a) püstitühid, harilikult laiema, käivad raie sihiga parallelselt, b) pöidühid, harilikult kitsamad, on paigutatud perpendikulaarselt raiesfihitusele.

Vangi kaju ei tohi mitte murdjooneline olla, sest et sarnast kasutama jäänud wanametfa seinu tuul palju rohkem löhub, kui sirgjoonelist seinu. Tuleb alati anda langile võimalikult täisnurkse nelinurga kaju, vähemaid kõrwaltalumusid, puiestiku wanaduse ja koosseisu poolest, arvesse võtmata.

Vangi pikkus paigutatakse alati perpendikulaarselt pikuti sihile ja läesoleva majandusele kindlaks määratud raiesfihitusele, nii et langi laius (tema pöitöödi) jääb parallelselt nendele.

Aastane enamustuul (iseäranis kevadel, juul ja sügisel) puhub: Kesk-Gestis (joone lähemas naabruses, mis Matsalu merelahest läbi Väide — Sõgema kunni Peipsiäärse Mustveni läbi) — läänest idasse (W—O); Põhja-Gestis (f. o. põhjapool seda joont) — loodest kagusse (NW—SO) ja Lõuna-Gestis — edelast kirde (SW—NO).

Kuna meie metsades nende endised peremehed peaaegjalikult järgulisi raiet tarvitasid, ühikute puude väljavõtte näol, — on riigi metsades, kontrolli võimaldamiseks, paljasaie läbiviidud. Nii peame siin kõige pealt lõpuliselt otsustama, kas meil on kindel lootus ja võimalus õigel ajal ja täiel määral raiesitika kunstlikult metsastada. Sel juhul kaotab langi laius oma tähtsuse ja raiestetes kvartalites (umbes 10 tiinu) mõiks isegi kvartalide kaupa paljasaie toimetada, selle juures ainult kavatsatud raie fihitust arvesse võttes. Pole meil aga kindlat usaldust kultuuride kohta, tuleb kõik abinõud tarvitusele võtta loomulikult uuendamiseks. Siis on raiesfihituse juures tarvis järgmist tähele panna: a) kui meie kardame enamustuule metsalõhkuvat mõju eht loodame tema abil võimaldada seemnete lendu raiesitike peale, siis paigutame oma langid vastavalt enamustuule sihile, tehes raiealgust peal tuule olevast kvartali küljest; b) on meil tuulekindla männa, kuuse või lehtpuu segametsaga tegemist, või männa metsaga lõua liitva,

fami või kruusase ja kiivise maaalal, nii et meie tuult nii ei kardata, kui hommiku ja lõuna päikese kiirte kiviatawat mõju maapinna peale, siis võtame raiesfihituseks NW—SO eht koguni N—S; c) oleme tähele pannud, et meie lehtpuu raiesitikeses õrnad, noored võjud närtivad, kui nende ladvad hilise kevade või varajase sügise õõkülmahest saavad jäästatud ja ilma kaitseta hommiku päikese kiirte all seisavad, siis liigume oma raiumisega W—O.

Meie tuleviku tammemetfades tuleb raiesfihitust isegi S—N valiba taliste, külma põhja tuulede vastu, sest et tamme tüved järsu ilma muutusel, sulast külmale, pragunuvad püssipaugu taolise müraga (nagu seda on Kaasani kuberm. kontinentaalses kliimas tähele pandud) ja selleläbi vigastatud — kaotavad oma tüve pöidkõrde ümarguse kaju.

Zoomulitaks uuendamiseks määratud paljasaie langi laius ei tohi suurem olla, kui kahekoradne puu kõrgus, mis mitte ainult olaks vaid ka lehtmetsa kohta maksimaalne, kui viimast loobetalle raiesitiku seemendamist. Rahuldab aga metsa peremeest võsust tekkinud lehtpuu, siis on langi laius tähtsusetu.

Vangi liitumise tähtaeg rippub ära: 1) puuseltki seemneaastade vahe suurest ja 2) sellest ajast, mille lehtvõsust kavatsatakse läesolevat kvartali või vana küpsemetsa tükki likvideerida. Esimene kõigub meie olaspuude juures 3—5 ümber, teine võib aga niisuurat mõju avaldada, et meie sunnitud oleme oma langi liitumise tähtaega kunni kõige vähema alamäärani vähendada ja isegi vahetpidamata iga aasta langi järele liitma, selle juures muidugi kultuuri abinõusid tarvitates.

Kui oletame, et kvartalis on vana 100 aastane kuuse mets, kvartali pikuti siht on 250 sülda, langi laius 25 sülda ja langi liitumise tähtaeg 5 aastat, siis on raie kiirus, f. o. iga-aastane edasi liitumine raiesitikus $25 : 5 =$ ainult 5 sülda, nõnda et sarnase väikese kiiruse tõttu kvartali likvideerimine nõuaks $250 : 5 = 50$ aastat. Nii kaua aga 100 aastane mets juure peal seista ei või ja olemis sunnitud, kas liitumise tähtaega vähendada, või kvartalis mitu raiealgust tegema. Viimane väljapääse abinõu võib aga meid juba järgimõnda liitumise viisist üleribalise liitumise viisi peale, mida ainult tuulekindlates männi metsades ilma kahjata tarvitada võib, sest et langiajamise korral on seotud harilikult 10. a. metsatorralduse rewisiooni perioodile määratud pearaie kohtadega.

Ummas siin järgmised langi liitumise skeemid, kus kvartali suurus $\frac{1}{4}$ ruut wersta, pikutiſiht 250 ſülda ja langi laius 25 ſülda:

- 1) Järgimõõda liitumise viis: a) 1 a. liitumise tähtaeg võimaldab raiumist ühes kvartalis: 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, ←
 b) 2 a. liitumise tähtaeg nõuab raie algust kahes kvartalis ja kui aastalauk on suurem kui 2,5 tiinu, siis kahes kvartalis gruppides:

kvartali täielikku likvideerimist 10 a. revisjoni perioodi jooksul, sest et ülemaal nimetatud langi gruppide mahutatakse sellesamas kvartalis:

2. a. tähtaeg = 10, 8, 6, 4, 2, — 9, 7, 5, 3, 1 = 2 raie algust.
 3. a. tähtaeg = 9, 6, 3, — 8, 5, 2, — 10, 7, 4, 1 = 3 raie algust, jne.
 3) On langi liitumistähtaeg suurem kui 5 aastat, siis ei ole võimalik 1 ruut wersta suu-

Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi näituse plats linnulennult vaadates. |

- I. tuule ſihitus → 9, 7, 5, 3, 1 ← raie ſihitus.
 II. tuule ſihitus → 10, 8, 6, 4, 2 ← raie ſihitus.
 c) 3 a. tähtaeg kolmes kvartalis: 9, 6, 3. — 8, 5, 2. — 10, 7, 4, 1.
 b) 4 a. tähtaeg — 4. kvartalis: 8, 4. — 7, 3. — 10, 6, 2. — 8, 5, 1.
 e) 5 a. tähtaeg — 5. kvartalis: 10, 5. — 9, 4. — 8, 3. — 7, 2. — 6, 1.

See tähendab: raie alguste aeg vastab tähtaja aastate arvule, kus juures kvartalid osalt esimese 10 a. jooksul raiumata jäävad.

- 2) Üleribaline liitumise viis, harilikult männi metsas, võimaldab kunni 5 a. tähtajani

rust kvartali (langi laius 25 ſ.) esimese 10 aasta revisjoni perioodi jooksul likvideerida vaid üks osa seemneribadest tuleb teise revisjoni perioodiks raiumata jätta, kuid sellega lähetsime juba kulisfilise raieviisile üle, mida aga Eesti metsades sugugi ei peats raiutama.

Selle raieviisi skeem oleks järgmine:

6. a. tähtaeg | 9. 3. 20. 14. 8. 2. 19. 13. 7. 1. | kahes
 6 raie algust | 18. 12. 6. 17. 11. 5. 16. 10. 4. 15. | kvartalis
 7. a. tähtaeg | 4. 17. 10. 3. 16. 9. 2. 15. 8. 1. | kahes
 7 raie algust | 14. 7. 20. 13. 6. 19. 20. 5. 18. 11. | kvartalis
 8. a. tähtaeg nõuab 8 raie algust jne. jne.

Ülemal toobust on selge, et metsaforralduse kavvas 10. aasta peale määratud raiekohtadele enne langijamist on tarvis täielik projekt teha kõigi revisjoni perioodi üksikute aastate kavva ja seda isearalifelt iga majandusele.

Mõituseks olgu:

männimajanduse aastalangi	} laius 25 fülba.
suurus 5 tiinu,	
kuusmajanduse aastalangi	
suurus 15 tiinu	
lehtpuu aastalangi suurus 10 tiinu laius 50 ja rohkem fülba.	

Raiemiis:

männi metsas üleiriline, liitumistähtaeg 5 a.	
kuuse " järgimööda, " 2 a.	
lehtpuu " " " iga a	

Selleks tuleb kolm projekti teha (pliiatfiga plaanide peale) ja kait langi aasta numbrid plaani peale ülestähendada. Selle juures on muudugi tarvis tähelepanna, et iga majandusele mitmes kvartalis laiuli pillatud aastalangi kogu pinnasuurus ei lalduks rohkem kui 5% võrra määratud normist kõrvale. Mõituseks mõiks lehtpuu lauk ühel aastal 10,5 olla, teisel 9,5, aga nii et 10 a. lantide kogusumma ei lähets üle $10 \times 10 = 100$ tiinu.

(Järgneb).

Metsakorralduse tööd Eestis.

1920. aastal tehtud metsaforralduse tööde tagajärjed on oma wigade ja nii velda oma jämetuse tõttu mitmel pool niipalju pahameelt ja äremust tekitanud, et ma siin „Eesti Metsa“ lugejatele selgitada tahan, misugused need tööd olid ja mispärast see loomulik on, et nad täis mõituseid ja osalt ka suuri wigu pidid olema.

Peale end. Veneriigi metsade on kõik teised E. W. riigimetsad endistest rüütlimõitadest riigistatud. On teada, et viimaste kohta metsaplaanid suuremalt jaolt puudusid. Olid osalt ära viidud, osalt hävitatud, mis kohalikkudel metsa-ülematel majapidamist ja valitsusel juhtimist ja kontroleerimist raskendas.

Sellepärast seisid Metsade Peavalitsus raskes ja keerulises küsimuses ees: 1) Kas tuleks nüüd kõik abinõud ära kasutada, et kiireks korras ja lihtsustatud juhtkirja järele neid puuduvaid plaane uuesti kottu seada, — ehk 2) täieliku ja

põhjaliku, — olgugi palju aega ja raha nõudva, — metsaforraldusega peale hakata.

Igaks juhtumiseks oli juba 1919 a. lõpul metsaforraldajate koosjeis 30 isiku peale kinnitatud ja 1920 a. jaanuari kuus telliti Leipzigiist 2. astrolääbiad ja teised hädasti tarvilikud tööriistad.

Jaanuari, veebruari ja märtsi kuus jooksul seadisin ma kottu: 1) „Lihtsustatud juhtkirja rutuliseks metsa arvestamiseks“ ja 2) täieliku „Eesti Vabariigi metsaforralduse juhatuskirja“.

Nende eeltööde kestvusel lootsime, et Venemaalt optantidena tulevad metsateadlased annavad meile võimalust neid töid ühe ehk teise juhatuskirja järele mõistlikult ja korralduslikult läbi viia.

Dotamata tekkisid aga metsaforraldusele äpardused üksteise järele: Leipzigiist tellitud tööriistad jõudsid Tallinna alles 1922 a. jaanuari kuus. Väikesel arvul Venemaalt päralt jõudnud optantid, metsateadlased, olid kohtade peale veel rohkem tarvilikud, kui metsaforralduse tööle ja komandeeriti kiireks korras metsakohtadesse.

Aprilli kuus Metsade Peavalitsusesse 1920 a. aprilli kuus palju palveid end. Zudenitshi armeest mahajäänud venelaste, metsateadlaste poolt, nende seas isegi 7 ülikooli haridusega isikut, teised enamiste kõik metsafondutorid, kes aga riigiteelt ei oskanud.

Kõik see, peamiselt aga plaanide puudust, arvestuse võttes ja aru saades, et venelastega seal mingisugust metsaforraldust ettemõtta ei saa, kus nõutakse eestikeeles põhjaliku metsa-õsjaanduse teadmist ja selgitamist, otsustas maakonna metsaülemate koosolek 21. aprillil 1921 a. kõige pealt kõik metsad kiireks korras, 4. aasta jooksul, lihtsustatud juhtkirja järele läbi kaita ja ainult siis, kui juba kõikide metsade kohta plaanid, olgugi lihtsustatud, olemas, — täieliku metsaforraldusega peale hakata. Ühes sellega loobeti ka, et selleks ajaks Tartu ülikooli metsateaduskonna lõpetajad juba abiks tulevad ja tööd kiiremalt edeneb.

Metsaforralduse ja metsa arvestamise vahel on põhijoontes järgmine:

Õsimeele määrataks kõik tööd aluseb 1. ja 2. koosolekul; piiride astrolääbia nurgad, rumbid ja pikused võetakse loobuses täpselt üles ja määratakse niisama täpselt isearalifelse lehele, n.n. „plandhetti“le“, siin arvatakse ofade, kvartalide ja metsandikkude piina suurused geomeetriselt ja plaanimetri abil välja. Peale tujhiga tõmmatud joonte ja arvude siin mingisugust võrvi

tarvitada lubatud ei ole. Nende planshettide järele valmistatakse pantograafi abil vähendatud ja suurendatud puieestiku plaanid. Kwartalidesse jagatakse metsandiku pind määratud suuruses kõik metsata raieestikud, lagenditüd, harvituid, tarbe- ja kõlbmata maad võetakse instrumendatsioonilt üles, metsaga kaetud osad — roosbasiitide abil. Ühes sellega tehakse metsa osade kohta täielik kirjeldus, kus arvanõudatud on: enamus puuselts, vanaduse klass, täius, kõrgus, läbimõõt, mässe, boniteet, headus, puieestiku koosseis, iseloom ja kasvatamisviisid. Riisamuti valitakse ja analüüsiseeritakse proovid ja mudelid, et puuseltside keskmise, juoksa ja üldise mässe omaduse ja hinna juurekasvu kohta andmeid saada, millede põhjal raieringi suurus välja arvatakse.

Uue peafutuse aastalangi suuruse määramiseks uuritakse kõik endise majanduse laad põhjalikult läbi (raimimise, uuendamise, siisetuleku ja väljamineku suhtes), arvatakse välja metsade keskmise vanaduse, keskmise boniteeti ja headuse ja jootatakse kõik metsamaa kvartalite ehk osade kaupa raiejärjekorras.

Riisamuti tehakse, kogutud andmete põhjal, määrused tarbe ja kõlbmata maade, kultuuride, ravitsemise, kaitsemise ja teiste metsatööde ja nende kulude kohta. Kõik need andmed ühes teistega, mis ruumi puudusel siin pole nimetatud, paigutatakse u.u. majandustasemele, kus kõik endise ja tuleviku majapidamise põhjused ja eesmärgid on arvestatavad.

Teisel, s. o. metsaarvestamisel, märgitakse kõik metsa piirid otsekohe puieestikute plaanidele, s. o. ilma planshettide valmistamiseta, ja nimelt vanade plaanide järele, kui seejulgused olemas (mõne kohaliku parandusega), vastasel korral lihtsustatud maamõõtmise teel; sealhambas arvatakse ka pinna suurused välja. Uusi kvartale ei tehta vaid võetakse arvesse ainult endised kvartalid ja kui neid sugugi ei ole, siis määratakse nende piirideks teed, kraavid, jõed, järved.

Instrumentatsioonilt võetakse lihtsustatud viisil ülesse metsata lagenditüd, raieestikud ning need tarbe ja kõlbmata maad, mis endistes plaanides puuduvad.

Talvekirjelduses antakse ainult osade pinnasuurus, vanaduse klass, täius, mässe, puieestiku koosseis, tarbe ja kõlbmata maade kirjeldus.

Raiering määratakse taksaatori ja koha-

liku metsaülevaate ühisel arvanõgemisel okaspuule 80—100 a. ja lehtpuule 50—60 a.

Langi suurus — endise, normaal ja vanadusele vastava langi järele.

Raiekohtad — ilma järjekorraga, metsa vanaduse, koosseisu ja headuse järele.

Riisamuti lihtsalt ja ajutiselt: raieshitus ja viis, ravitsemise ja uuendamise määrused.

1920 a. metsaarvestamisel on 25. Wene tehnikeri abil läbi käidud Harju ja Wirumaal kokku 272.837 tiinu ja tehud 97 majandustava ja 402 plaani (alg ja dublikaat).

Sellest maast jät pärast tööd lõpetamist end omanikkudele umbes 20.000 tiinu tagasi antud.

Arvates iga tehnikeri peale 150 välistööpäeva (1. maist kuni 1. novembrini), tuleks iga ühe peale keskmiselt 12 000 tiinu, kuna täieliku metsakorralduse juures nad ainult 3.000—4.000 tiinu mehe peale olets suutnud teha.

Täielikul metsakorraldusel olets plaane, — arvates keskmiselt ühe puieestiku plaani peale 4 planshetti, — tarvis olud valmistada $402 \times 4 = 1608$ tükki, mis ühes 402 puieestiku plaaniga kokku 2010 plaani olets.

Kõik 1920 a. metsaarvestamise tööd, ühes ametnikkude ja tööliste palgade ja teiste kuludega, lähib maksma keskmiselt umbes 15 marka tiinu peale, kuna täieliku metsakorralduse tööd olets maksnud kõige vähemalt 60 marka tiinu. Lühidalt, sellesama tööpinna, 273.000 tiinu, peale olets täielik metsakorraldus tarvitanud 90 tehnikeri, 90 komplekti tööriistu ja 16 miljoni marka.

Siis tuleks veel ühte asja arvesse võtta:

Juriidiliste küsimuste arutamine ja nende keeruliste raskuste kõrvaldamine ei ole mitte tehnikeri asi. Ehitas keegi omale maja, siis ei võid ta mitte nõuda, et arhitekt oma kallist tööd jät ehiusplatši piiri ühenduseks kulumata, vaid ainult maja ehitamise peale. Metsakorraldaja otsekohe ülesanne on küsulevale metsainventaarile metsamajandust sisse seada, s. o. jamaise kava kokkuseadmine, mille järele tulevikus majapidamine kõige kasulikum olets.

Sellepärast on ka kõikide, malle teada olemate, metsakorralduse juhtkirjade põhjendamine: metsakorraldaja konstateerib ja fikseerib piiride kohta ainult seda, mis ta looduses leiab, s. o. status quo ja täielise maavalitsemise järele.

Loogiliselt olets ka see koguni ebanormaalne: piiride ühendamisest metsaeriteadlast palgata, kui selleks ainult wannutatud maamõõtja tarvilik on.

Juriidiline võim selles asjas on praegu

ainult meie maaforraalbusel. Tema töötab aga väga pikal ajal ja tarvitab seal neli nädalat, kus näitusets, metsaforraalbus juba ühe nädalaga valmis saab. Sellepärast on ka neid juhtumisi väga vähe, kus juuriidilised piirid juba selged on. Enamiste tuleb maaforraalbus ifka peale metsaforraalbusi kohale ja lõhub siis kõik tehtud piirid puruks, iseäranis seal, kus metsaalune maapind põllu-, heina- ehk karjamaaks kõljab. Juhtumisi on palju, kus kõik 1920 aastal fikseeritud metsapiirid 1921 a. maaforraalbusi poolt on ümbermuudetud ja metsamaad terwete kwartalite kaupa asunikkudele planeeritud.

Teisiti ei wõi see ka ollagi, sest põllumajandus on tähtsam, kui metsamajandus ja niikaua, kui esimene ei ole sisse seatud ja tarviliku maapinnaga warustatud, ei wõi wiimaseft juttugi olla. Esimest nõuab praegu rahwa maapuudus, teist peaaegjalikult ainult plaanide puudus. Sellepärast on ka wiimaseft põhjusel kohasem praegu ennast ainult ajutise metfaarwestamisega rahuldada, wõimalikult wähefe raha ja jõu raiskamisega, niikaua kui maaforraalbus ei ole lõpulikult kõik juuriidilisi piire kinnitatud, kus siis juba metfaorraalbus põhjalikult wõiks tegutseda.

Kui maaforraalbus praegu mõne kwartali metfa ära planeerib, siis on seba metfaarwestamisel kokkuseatud lihtsast plaanis kergem parandada, kui täieliku metfaorraalbusi kawas. Lihtsa metfaorraalbusi rezultaatide annuleerimine maaforraalbusi poolt ei wiska niipalju riigi raha aknast wälja, kui seba oleks sündinud täieliku metfaorraalbusi juhtumisel. Seba peab aga arwesse wõtma iga kokkuhoidlik riigitegelane.

Metsaforraalbusi tööde kogupind 1921 a. oli 278 000 tiinu, nii et seega on 1920 ja 1921 a. jooksul kokku 550.000 tiinu puieestikka plaanidega warustatud, s. o. pool kõigist meie metfaarwest. See annab meie lootust, et 1922 ja 1923 a. jooksul saawad kõik metfad plaanile pandud ja 1924 a. kewadel hakkame täieliku metfaorraalbusi peale lohtades, kus maaforraalbusi töö lõpule on wiibud.

Wõrrelbes kõik 1920 ja 1921 a. tehtud töid sellega, mis sennijani metfaorraalbusi alal meie naaberriikides, Läti-, Soedu- ja Poolamaal, on suudetud ära teha, peab küll tunnistama, et meie nendest kaugemale ette oleme jõudnud ja kõik kurjustamised meie metfaorraalbusi kohta ainult arusaamatuse peale on põhjendatud.

Tartus, 20. mail 1922 a.

Metsaforraalbusi inspektor E. S c h a b a l.

Metskondade kirjeldused.

A. Michellis.

Wene kroonumetsade — eriti Wilna-Kowno riigimaade — walitsuses wõeti ilmasõja eelwõimastel aastatel küllalt huwitaw küsimus üles ja nimelt: metfaülemate poolt neile allurwate metsakondade ükfitasjalise kirjelduse kokkuseadimine.

Kirjeldused pidid tehtama wõimalikult täielikud, mis oleks puudutanud metskonna elu kõigi peenustega igakülgselt ja kannud enam wähem jutustuse laadi, käsitades niisuguseid küsimusi, mida ametlistes aruannetes ja jookswas kirjawahetuses metfaülematel sagedasti wõimata on ette näha.

Näitab, nagu walgustaks aasta aruanded juba küllalt metskonna majanduslikft, tehnilist ja olulist külge ja sellepärast tarwidust ei ole sarnaste täiendawate kirjelduste järele.

See ei ole aga mitte nii.

Minu arwamise järele annab ka kõige wilu-
numa metfaülema töö produktiivsus ennast alles umbes aasta pärast tunda, waatamata selle peale, kui palju tema selle ajani aega ja energiat nõutawate metskonna tööde peale ära ei ole kulutanud, s. o. awalbutfid tagajärjed alles siis, kui metfaasjanduse aastaringlik täiesti läbi on tehtud põhjalikult tutpunedud kohaliste oludega.

Kunni selleajani pörtab metfaülema alati kokku iseäraldustega, mis omased teatud kohale ja peab neid alati praktiliselt proowima ja mis kõige pahem, kordab enesele teadmata sagedasti eelkäia juba waremalt tehtud wigu. Wõtame, näitusets, kultuuride tegemine, kas siin ei ole wõimalikud effimised, kus üks ja see sama tegeus annab ühel pinnal häid, teisel — rahulolewaid ja kolmandal — koguni wastupidiseid tagajärgi.

Praktikas tean sarnast juhtumist, kus kehwal, liiwasel pinnal kaswawa männi puieestiku harwendamine puude kaswu täiesti seisma pani ja kardetawale epideemiale, „juurdemäda“, (Trametes radiciperda) soodsamaid signemistingimisi wõimaldas, kuna aga teisel kohal, samasugusel pinnal, sarnast harwendamist hea eduga wõis tarwitada.

Kas ei nõua külm, istutamine, mitmesuguste puukooldide ahtamine, külm wastu walmistamine, kahjulikkude olluste wastu wõitlemine jne. küllalt põhjaliku kohaliste olude tundmist, mis mitte ainult igas metskonnas waid juba ifegi wõhkonnas mitmesugune on?

Kas on wõimalik korraldada metskonnas metfaaljaweoo ja muud teid, kui ei õpita tundma

neid ringlondi, kus kõige enam metsaseaduste rikkumist ette tuleb?

Riisugusi näitusi võiks tuua lõpmata.

Et aga kõike seda enam vähem nõuetele vastavalt teha, see nõuab teatud aega.

On tarmis igasuguste katsete varal praktiliselt kindlaks teha, mis sugune tegevus on metsamajandusele otstarbekohane ja mis kahjulik, sellega võimaldatakse üleliigsete ainelist, aja ja töökulude ärahoidmist.

See on asja ärriline, ametline külg. Nüüd pöörame aga ka pisut tähelepanu selle peale, kuidas ja mis sugustel tingimistel tuleb metsaülematel ja nende kaastöölistel metskonnas töötada. Kas ei ole need teated küllalt huvitavad ja tarvilikud sellele, kes uuele ametikohale teenistusesse astub?

Kui awalik olla, siis peab ütleva, et jarnasel korral, kui ameti kohale määramisel ametnikule võimalus antakse metskonda valida, siis teda kõige enam huvitavad kohalikud olud. On ju ka täiesti arusaadav soom, enne teenistusesse astumist tutvuneda elutingimistega metskonnas, kus tulevikus tuleb elada ja töötada.

Metsanduse eriala nõuab meilt isesugust elu sisseseadumist ja mitmesuguseid küsimused, nagu: arstiabi, post, telegraaf, laugus teedest ja rahvarikkamatelt kohtadest, kust võimalik oleks esimese

järgu tarbeaineid saada, elulallidus jne. on meile ülitähtsad ja valdavad igapäevase mõtet, kes metskonda teenistusesse ajub.

Oleks väga soovitam, kui metsaülemad võtaks vaevaks ja valmistaks igaüks temale alluva metskonna üldkäsitajalise kirjelduse, kus iga pisem kui asi oleks filmas peetud. Selle eesmärk oleks tutvustada igat asjast huvitatut nende tingimistega, millel elavad metsaülemad kui ka valvameetnikud; anda pilti nende mitmesuguste tööde üle, mis antud metsamajanduses lorida saadetakse ja diglaselt valgustada kõiki häid ja halbu külgi, ühtlasi võimalust mööda lõpusaavutuste põhjuseid ära seletada katsudes. Sellega loodime sideme, mis nii väga tarvilik metsameeste elus.

Metsamajandus, teiste tööstuste kõrval, eraldub oma aeglase lõpusaavutuste selgimisega, mis alles aastate järele sünnib. Kui nüüd meie kirjeldustes teatava määrani saab ülestähendatud kõik, mis oli metskonnas enne meid ja mis sünnib meie ajal, siis ei oleks järeltulijatel tarmis raisata asjata aega ja abinõusid nende ostmiste ja kobamiste peale, mis muudu möödapääsemata iga uue metsaametniku töödele laajas käib ja nad saaksid kohe enam-vähem kindla filmaringi luua ja tululikumalt töötada.

Metsatööstus.

Turba ülestöötamisest.

A. Puust. (Järg).

Kuidas suudaks turvas puiega võistelda?

Tahame meie, et turvas suudaks turul võistelda teiste kütteenetega, siis peame teda kättesaadavaks tegema iga jõumafinale' ja abjunktjale linnas ja maal.

1) Turvas peab kõige odavam kütteenaine olema.

2) Mida suurem süsiniku % turvas, seda parem, seda enam soojust. Süsinikurikkad turvakihid on alati lademe alumised kihid.

3) Wee ja tuha rohkus. Nagu me eelpool nimetasime, mida kuivem turvas, seda suurem tema soojuse jõud ja seda rohkem võtib temast makssta. Mida rohkem tuha

sega vähem soojust, tuha rohkus et tohiks turvas üle 3—5% olla, suurem tuha % tüütab tarvitajad ära, alalise tuha koristamisega. Riisugust mõju wee rohkus keemikalise kokkusaade ja sellega soojuse väärtuse pääle avaldab, näeme allpool prof. Glasenappi tabelist, kus üks ja seesama turvas on võetud mitme % wee rohkuse juures.

Wee rohkus	30%	20%	10%
Süsinik C	37,1	42,4	47,7
Wesinik H	4,3	4,9	5,5
Sapnik, lämmast. O+(N)	26,0	29,7	33,4
Tuhka	2,6	3,0	3,4
Kaloori 1 kg.	3150	3670	4280

Siit näeme kui suurt osa edendab wee rohkus turvas, sellepärast peab turba kütvatamise peale tähelepanu suurt hoolt ja rõhku panema, nõnda et see ka üleaurune

ei ole, kui sellejuures pikemalt peatame. Turba kuiwatamine oleneb tähtsal määral tema kokkuseadest ja teistest omadustest, ka mõjub kuiwatamise pääle kliima, vihmad, kuiwatamise koht, kuiwatamise viisid. Samblarikas turvas, mida meie harilikult aluspõhu lisaks tarvitame, kuivab ühe ja sellefama ilma juures rutem ja paremini läbi, kui hää kütte pigturvas ja ümberpöördukt, vihmaste ilmadega samblarikad turbad kuiwavad halvemini. Mida wahem tuhka sisaldab turvas, seda rutemini ja paremini ta kuiwab ja ümberpöördukt.

1) Kuiwatades hääd küteturvast otsekoheste päikesekiirte mõju all saame pragunemat turvast, mis vihmaga enefesse rohkesti niiskust võtab.

2) Pikalpääl soojal juwel kuiwab turvas rutem ja ei nõua iseäralikka kuiwatusabinõusid.

3) Hää küteturba peale, millel wee rohkus umbes 40%, mõjub külmal halvasti. Külma saanud turvas pudeneb tublite, sellega kaotades osa kütte väärtust. Aluspõhju turbale on külmal soovitaw, sest ta suurendab tema niiskuse sisalduse mõinnet.

4) Rõrqustikul kuiwab turvas rutem, kui madalikul.

5) Et tuul kuiwamist kiirendab, sellepärast on tuulest kätte saadawad kohad paremad, kui tuulest kaitstud turba kuiwamise kohad.

6) Mida niiskem õht, seda aeglasem turba kuiwamine, sellepärast kuiwab turvas aeglasemini jõgede ja järwede ääres. Niisama takistab kuiwamist pääle vihma ka udune ilm. Turba kuiwamine oleneb tähtsal mõõdul weel ära turba lõikuse viisidest, kui ka tükkide suuruselt ehk kujult ja wäga palju kuiwatamisviisidest. Pikalpääl ja kitsad turba tükkid kuiwavad rutem kui laiad ja lühikesed tükkid. Kõige soovitawam turba tükk suurus oleks meie oludes 15"x5"x7". Põhja-Saksamaal lõigatakse turba tükkid 12x15x20 cm., Austrias 10x10x40 cm., Soomes 24x24x8 cm. Kuiwatamise viisidest oleks palju kirjutada, neid tuntakse mitmeid, pea igal maal kuiwatatakse ise wiisi. Miskugune neist kuiwatamisviisidest melle kõige soovitawam oleks, seda on raske öelda, sest kõik kuiwatamisviisid peaaugalikult on wälja kujunenud iga maastiku kliima kohaselt. Soo-

mes kuiwatatakse turvast kurbiste otsas, tulba ümber, Rootsis iseäraliste redelite peal, Austrias katusega lõõwi all laetide peal, umbes niisama kui meil telliskivi kuiwatamislõõwid. Kõit need wiisid nõuawad omajagu kulu, puumaterjaalt kujul, sellepärast tuleks ehk jääda meie maa kuiwatamiswiiside juure. Siiski tuleb küsida, kas ei tule meil tulewikus turba kuiwatuks lõõwide all teha, sest meie vihmased suwed takistawad tubliste turba kuiwatamist.

7) Võpeks tahaksin turba kütte väärtuslikuse kontrolli kohta mõne sõna öelda. Meil on teada, et turul mitte väärtusliht turvast leida on, oleks ka rumalus ühe hinnaga mõõta mitte ühe väärtuslikusega turvast. Iga tarvitaja ja ostja peab teadma, mille eest tema raha maksab. Niisama peab ka mõimalus antama neile ettemõtjatele, kes turba kõrge hääduse eest hoolitsewad, rohkem hindu võtta, turba hääduse järgi. Et turba väärtus tähtsal määral just wee rohkusest ja tuha % ära oleneb, siis ei oleks ju iseäralikult raske meie katsealustel kui ka ettemõtjatel nende % kindlaks tegemine. Kuid tarvitaja oleks kindlustatud, et ta petetud ei saaks. Niisugune kontroll peaks umbes nii sisesestatud saama, kui meil wanast kunstidõnniku proowi kontroll oli, kus teatava summa eest ostjal mõimalit oli järel proowi, kas kaup tõesti selles väärtuses on, mis müüja poolt üles anti. Selle korraldusega sunniksime just ettemõtjaid hoolitsema, materjaalt hääduse eest. Ka on meie tarvitaja alati nõudus parema meelega sealt ostma, kus teada on, mis kaupa ta oma raha eest saab. Igatahes tõstaks see korraldus märksa meie turbatõõstust.

(Lõpp).

Turbasoode tekkimine.

A. I.

Turbasoode tekkivad osalt otsekohese ja osalt kõigist teistest madalatest soodest. Otsekohese tekkivad turbasoode tasastel ehk kõrgetel kohtadel, iseäranis jõgede wäsel, s. o. wee jagatistitnide peal, mispärast neid ka kõrgeteks soodeks kutsutakse. Niisugustel kohtadel peab soo tekkimise eeltingimiseks lahja liiwakrunt ilma lubjaol-

lusteta olema, fuhu asuvad mittendüdlifud taimed, nii kui igasugused kanarpifud (*Calluna vulgaris*), laelud (*Ledum palustre*), porjad (*Myrica Cale*) ja teised, mis surres niisuguse kleepiva fogu sünnitavad, mis liivauqufused finni tsementeerivad ja maapinna vihmaveele vastupanewaks muudavad. Vihmavefi ei pääse nüüd enam maa sisse, waid jääb poolmädanenud taimeläänustest teffinud wildfarnase waiba sisse peatama.

Kui juba märga küllalt on, siis asub sinna soosammal (*Sphagnum*), esiteks *Sphagnum cuspidatum* ja *Sph. recurvum* ja wiimaks see päris walge sammal *Sph. cymbifolium*. Mäti kasvawad nad mitmesuguste lõikheinaliste sugukonna esitajate saatel, nii kui *Cyperus*, *Eriophorum* jne.

Sawipinnal, fuhu ainult pehme vihmawefi kogub, on soo teffimine niisama nõimalik, aga soosammal ja teised tüübilised kõrgefoo taimed asuvad sinna alles siis, kui hujuse kord juba madala soo taimedest küllalt pakis on.

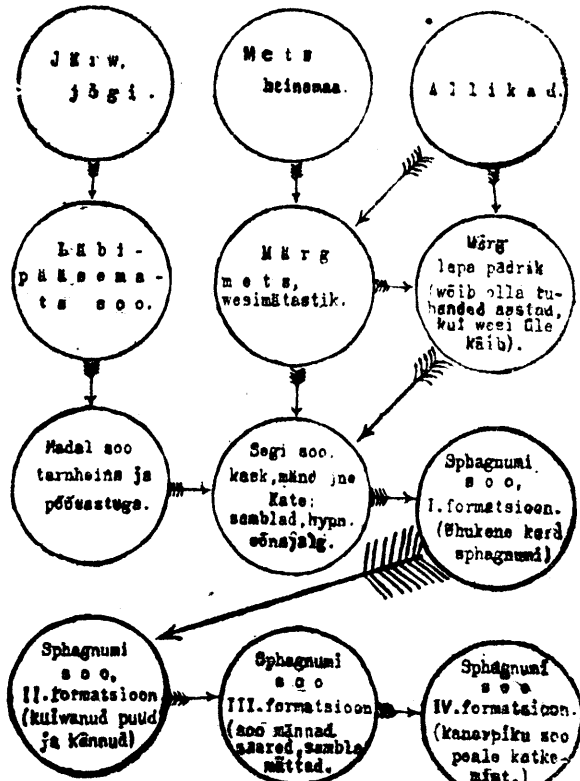
Kõrgeks sooks (turbasoo) wõitwad muutada kõik sood, mis ka tegelikult järgmise ikeemi järele sünnib: (Waata joontistust).

Sellest wõib näha, et iga soo, millele lubjaollusid fisaalbam wefi peale ei pääse, ennaft wiimaks turbasooks muudab. Turbasoo peasünnitaja, *Sphagnum cymbifolium*, eluwõistluses omale taimertigis wastast ei leia, — seal, kus *Sphagnum* ja tema kehwad seltsimehed kasvawad, on nii wähe rammuaineid, et teised, ifegi madala soo taimed kasvada ei wõi.

Mis puutub puude kasvusse, siis peab üttema, et kusagil ja kunagi ei wõi juhtuda, et *Sphagnum*'i (kõrge) soos puud rahuldawalt kasvaksid. Peale *Betula nana* ükski lehtpuu seal ei kasvaja kui feda ette tuleb, siis on see tundemärk, et sool on segi eht üleminewa soo karakter. Suured männikannud wõitwad ainult soo alumises kihis leiduda. Kui on ifeäranis kuinwad aastad, millal *Sphagnum* kängu jääb, eht soo juhtub üle põlema, siis teffib sinna määnd, mis paarifaja aasta jookful ainult 1—1½ jülla pikkuseks ja 2—4 tolli jämeduseks kasvab, kuna tema juured nii kui kuusel mööda maapinda laiati on. Wiimaks sureb see määnd loomulikku üleelamise surma, tüwi ja oksad kuinwad ja mädanewad õhus jala peal ära, kuna tõrwane känd lõpmata kaua seisab. Nii wõib mäna kasv korduda mitu korda. Wladimiri kubermangus ühes rabas leiti 5 kõrgusejärku männakände ja 6. järk põlise metsa kändud raba põhjas.

Sphagnum'i soo kasvab õige ruttu, kasv ei ole siiski igal pool ühesugune. Nii kui mänaokste järel tema wanadust wõib ära armata, nii wõib huulheina (*Drosera rotundifolia*) lehtede rosfett järele soo kaswu, kui mete felle taimelambila fееft wälja wõtame.

Soo sammal wõib oma fees 1400% wett pidada, f. o. 1 nael sammalt wõib oma fees 14 naela wett hoida. Et sambila soo alati keskest kõrge on ja jõubfalt üles kasvab, siis on loomulik, et see weemägi tükkib laiati lagunema, mida juba siis wõib tähele panna, kui turba kord weel kuigi pakis ei ole. Lagunemist takistawad aga puud, mille juured weel kõwa pinna sisse ulatawad ja nende puude

ümber tekkivad soo pool küljes juured samblamattad.

Kui jõudvasti ka Sphagnum'i soo ei kasva ja kui wana tema iganes ei ole, on ikkagi üks piir tema kasvule ja nii ei ole üle 10 meetri sügawat leitud. See tuleb sellest, et alumised kihid pealmiste läbi kokku pressitakse ja teiseks tuleb ette väga huwitav nähtus: kõrge soo, see hitigla weemägi katkeb ja wabastab enesest palju wett, umbes nii, kui paise puhkaks. See on nõndanimetatud raba katkemine ehk loomulik kuivamine. Selle järelle võib lühikeste ajaga soopiinal suurt muudatust näha. Soo pind muutub kõwaks, Sphagnum kaob wee puudusel ära, jättes wesi, milles wähe sulanud hapnikku

oli, on kadunud, õht pääseb maa sisse, pealmised kihid pudenevad ja muutuvad mustaks. Silma ees on nüüd ilus mustamulla maa, mis walmis põlluna paistab, kuid temas ei ole rammuaineid rohkem kui 1% lämmastikku, 0,03% kalli, 0,25% lujja ja 0,04% wosworihaput ja sellega taimekaswafuseks kõlbmata. Ka turbaks ei kõlba pealmine kiht. Niisugune maa jääb tükati ilma katteta ja tükati on kaetud jällegi kanarpiuga ja harwa jänestille tutikestega.

Niisugune soo leiab asjatundja põllumehe poolt tähelepanemist ja peale teatawate rammuainetega rammutamist kunstjõnniku näol annab niisugust wiljasaaki, mida mineraalpõllul ette ei tule.

Jahiasjandus.

Linnukaitse seaduse eelnõu.

(Wäljatöötatud Tartu ülikooli juures olewa Loodusuurijate seltsi linnuteaduslise osakonna poolt).

§ 1. See seadus on makses nii jahilindude kui ka kõikide teiste metsilindude kohta.

§ 2. Kõiki kodumaa linde peab selles seaduses ettenähtud aegadel tingimata kaitsetama; nende surmamine või püüki kindlaks määratud kaitse aegadel on keelatud.

Niisama on üldiselt keelatud kõikide lindude — wäljaarwatud § 15 nimetud kahjulikkude lindude — pesade lõhkumine, munade häwitamine või röõwimine ja poegade surmamine või röõwimine.

§ 3. Teaduslised asutused ja teadlased wõiwad igal ajal sellekohase walitsuse loaga kõiki linde, nende pesi, mune ning poegi teaduslises otstarbeks surmata, püüda ja korjata. Walitsusel tuleb niisuguste iseäraliste lubade wäljaandmisel selleks määratud teaduslike asutuse häälkarmamist nõuda ja alles siis, kui see asutus luba wäljaandmise otstarbekohaselt tunnistab, wõib nõutud luba wälja anda.

§ 4. Majade ja hoonete omanikkudel on lubatud majade ehk hoonete küljes wõi nende sees asuwaid linnupesti kõrwaldada.

§ 5. Igal ajal on lubatud kaitseabinõu tarwitada kõikide lindude wastu, kes ajutiselt ehk alaliselt inimese majanduse huwile aedades, istandustes, puutoolides, orastel ja wiljapõldudel

kahju sünnitawad. Põhjendatud teadaanne kahjusünnitamise üle peab igal üksikul juhtumisel walitsuselt seks määratud asutusele sisse antama, mille järele teadaandja tarwilised kaitsejuhtnõõrid saab.

Niisama peawad weefogude omanikud ehk kasutajad, kui teatawad linnud kalade signemist takistawad, walitsuselt põhjendatud teadaandega nende häwitamise luba nõudma.

§ 6. Igal ühel ja igal ajal on § 15. nimetatud kahjulikkude lindude surmamine, nende pesade munade ja poegade häwitamine ilma iseäralise loata lubatud.

§ 7. Majandusele tähtsujeta lindude puuris-hoidmine on igalühel lubatud.

§ 8. Keelatud on lindude püüdmine: a) ajal, mil lumi maas, b) püüdmine filmustega ja liimiga, uimastawate wõi mürgiliste toiduollustega ja suurte wõrkudega wõi riistadega.

§ 9. Lindude surmamine on ainult tuleriis-taga lubatud.

§ 10. Ilma sellekohase walitsuse loata on lindude pääle jahipidamine ja nende püüdmine keelatud.

§ 11. Jahilindude liiki, kellede liha toiduks tarwitatakse wõi kellede suleb ning nahad inimese majapidamises ära kasutatakse, kuuluvad järgmised linnud:

Kaurid (Genus Columbus), püüd (G. Podiceps), ännid, (G. Stercorarius), kajalad (G. Larus), tiirud (G. Sterna), koslad (G. Mergus),

ahad (G. Somateria), wairad (G. Oidemia), warbid (G. Nyroca), fötäs (Bucephala elangula), aulid (elangula hyemalis), luitfanoff part (Spatula clypeata), föit parbid (G. Anas), kimpart (Tadorna tadorna), lagled (G. Branta), haned (G. Anser), luiged (G. Cygnus), kiivitaja (Vanellus vanellus), wigled (G. Limoze), nepid (G. Gallinago ja Lymnocyphthes), furwits (Scolopax rusticola), räät (Crex crex), wesi-tana (Fulica atra), suur hüüp (Botaurus stellaris), tuwid (G. Columba), põlbpüü (Perdix perdix), wutt (Coturnix coturnix), rabatana (Lagopus lagopus), metsis (Tetrao urogallus), teder (Lyrurus tetrix) ja laanepüü (Tetrastes bonasia)

§ 12. Surmatud jahilindudega kauplemine on seabuses lubatud aegadel waba, nende sulgebega kauplemine aga nagu tobulindude sulgebegaigi togu aasta lubatud.

§ 13. Kõikide teiste surmatud lindudega wõt nende sulgebega kauplemine, olgugi et nad teataval ajal kaitse alla ei kuulu, on togu aasta keelatud.

§ 14. Lindude surmamine, püüdmine ehk nende peale jahipidamine on keelatud:

a) Togu aasta: Krüüfel (Uria grylle), walge tooneturg (Ciconia ciconia), must tooneturg (C. nigra), madufotäs (Circaetus gallicus), hiiremiu (Genus Butea), suur konnatotäs (Aquila malalata), wäite konnatotäs (A. pomarini), erisawiu (Pernis apivorus), must taewahoidja (Milvus migrans), hiiretuuletallaja (Cerchnești munculus), punapalgne tuuletallaja (C. vespertinus), förwufas-räts (Asia otus), sooräts (A. accipitrinus), tobulat (Strix aluco), uraalitatt (St. uralense), lapitatt (St. lapenicum), wõdi-õõtkull (Surnia ulula), karwasjalgne õõtkull (Aegolius tengmalmi), warblasõõtkull (Glasucidium passerinum), fägu (Cuculus canorus), wäänfael (symx torquilla), föit rähnid (Fam. Picidae), jäälind (Alcedo ispida), Siniraag (Coracias garrula), wainulägu (Upupa epops), õõsorr (Caprimulgus europaeus), piirpääfute (Apus apus), föit pääsulafed (Fam. Hirundinidae), mustlauk-õgias (Lanius minor), peo-leo (Oriolus oriolus), kulbnoff (Sturnus vulgaris), fiuub (Genus Anthus), linawästrif (Motacilla alba), lambahänilane (M. flava), tuttlõofe (galerita cristota), põlplõofe (Alauda arvensis), nõmmelõofe (Lullula arborea), porr (Certhia familiares), puuforistaja (G. Sitta), föit tihafed Fam. Paridae), põdsalinnud (G. Sylvia), wõsaraat (Prunella modularis), lehes-

linnufesed G. Phylloscopus), põialpois (G. Ragulus), kääsulane (Hippolais icterina), roolinnud (G. Acrocephalus), ritsitroolinnud (G. Locustella), käälik (Trogl. troglodytes), kiwitäs (Oenanthe oenanthe), tabafatäs (Laxicola rubetra), wesi-papp (Cinclus cinclus), lepalinnud (G. Erithaeus).

b) 15. märtsist kuni 15. septembrini punafelg-õgias (Lanius collurio), mänfat (Nucifraga caryocataetes), rabapastäär (Perisoreus infaustus) suurnoffwint (Coceothraustes). metswint (Fringilla coelebs), põhjawint (Fr. montifringilla), roheline wint (Chloris chloris), punarind-kanepilind (Acanthis cannabina), urwalind (A. linaria), siisitene (Chrycomitris spinus), õhafalind (Carduelis carduelis), karmiin lewitene (Carpodacus erythrinus), punalewitene (Pyrrhula pyrrhula), ziitajad (G. Emberiza), emametsis, emateder, laanepüü (Tetrastes bonasia), rabatana (Lagopus lagopus), haff (Colococ monedula).

c) 1. aprillist kuni 25. juulini: järwetaur (Colymbus arcticus), föit pütid (G. Podiceps), föit tajakad (G. Larus), tiirud (G. Sterna), mustad tiirud (G. Hydrochelidon), koolad (G. Mergus), ahk (Lomateria mollissima), tõmmu wairas (Oidemia fusca), wart (G. Nyroca), fötäs (Bucephala elangula), luitfanoff-part (Spatula clypeata), sinifael-part (Anas platyrhynchos), soopart (A. acuta), rägapart (A. querquedula), piilpart (A. crecca), kiwipart (Tadorna tadorna), hall hani (Anser anser), meriharafas (Hamaetopus ostralegus), kiwirull (Arenaria interpres), rüübid (G. Charadrius), kiwitaja (Vanellus vanellus), weetallaja (Phalaropus lobatus), rislad (G. Calidris, G. Alpine), tutfad (Philomachus pugnax), tiiber (G. Tringa, T. ochropus), wigled (G. Limosa), toomitajad (G. Numenius), nepid (G. Gallinago ja Lymnocyphes), soolured (Megalornis grus), tiigitana (Gallinula chloropus), roolana (Rallus aquaticus), wesi-tana (Fulica atra), hüüp (Botaurus stellaris), wäite hüübitene (Ixobrychus minuta), kalafurg (Ardea cinerea), tuwid (G. Columba), wutt (Coturnix coturnix), kaljutotäs (Aquila chrysaetos), merifotäs (Haliaeetus albicilla), kalafotäs (Pandion haliaetus), föit piitrid (G. Falco), kassitull (Bubo bubo), kaaren (Corvus corax).

d) 15. maist kuni 30. juulini: isametsis, isateder, furwits (Scolopax rusticola).

e) 15. detsembrist kuni 30. augustini: põlbpüü (Perdix perdix).

§ 15. Raitset ei leia kogu aasta: kõi jäneselulid (G. Circus), kanakull (Accipiter gentilis), raudkull (A. nisus), hallmaes (Corvus cornix), mustmaes (C. frugilegus), harakas (Pica pica), pasknäär (Garulus glandarius), kodumarblane (Passer domesticus), metsmarblane (P. montanus).

16. Walitsusel on igal ajal õigus teatavaid lindude asupaife linnukaitse referaatidels kuulutada, s. t. kohtadels, kus teatawatel aegadel keegi lindusid, nende pesi, mune ega poegi tülitada ei tohi. Kuusama on walitsusel õigus igal ajal teatavate lindude kaitseaga laiendada wõi kitsendada wõi neid koguni wäljaspool kaitset seiswatels tunnistada. Kõil niisugused korraldused wõivad ainult teadusliselt põhjendatud alusel sündida.

§ 17. Linnukaitse humides asutatud istanduste, kunstlikkude pesade, toitmiskohtade ja teiste linnukaitse sissepaide löhtmiline, rikkumine wõi häwitamine on keelatud.

§ 18. Koertega jahipidamine lindude peale 15 märtsist kuni 25. juulini on keelatud.

§ 19. Ümberhulkumate koerte hulkamine on igal ajal lubatud.

„E. Kütt“

Jahikoerad.

Täiesti puhastwerd jaht koert leidud meil harwa, sellepärast oleks wäga soowitaw neid tundma õppida ja nende kasutamusele üle minna, sest puhtawerelised suudawad oma ülesannet palju paremini tähta, kui segawerelised.

Waatame siin ligemalt takfi ja katsume teda eraldada wäliste tunnuste abil ja kirjeldust tema tähtsusest jaht alal tuua:

Takfi (Canis vertagus) on kergesti tuntaw ja tähelepanemise wäärt koer. Piika feha ja küürus seljaga, tugib lühikeste ja jämedate jalgade peal. Suur pea, lai suu, kõrwad ja hammas, rippuvad huuled, suured käpad terawate küüntega ja lühikene, lätkiw, tihhe karm. Esimesed jalad on põlwest sissepoole kõwerad, nõnda et peanegu üksteist puudutawad, kuna käpad wäljapoole on pöördud. Tagumistel jalgel on üks küünega warwas kõrgemal kui teised. Saba alguses jäme ja lähed otsast õige peeneks. Karm on mitme warwiline, selja peal harilikult must ehk kas-taani pruun, külgedel tume ehk helekol-

lane, kuid leidub ka ühewärwiliisi, kollased ehk hallisid takfisiid. Silmade peal on heledamad lapid, mida ka teiste koerte juures ette tuleb. Keha pikkus 2½ jalga, jaba 1 jalg ja kõrgus turja pealt arwa üle 11 tolli.

Kunni praeguse ajani on takfi kodumaa teadmata ehk küll arwatakse, et ta Hispaaniast pärit on.

Jaht on ta huwitatud, nagu iga teinegi jahikoer. Teda wõiks igasuguse jaht peale õpetada, kui tal paia omadust et oleks peremehe käsu alla mitte heita ja piütud saaki ära süüa.

Takfil on wäljaarenenud mõistus, fuulmine imestamise wäärt hea, kuid nägemine nõrk. Takfid on ilma erandita wahwad, wäga targad ja kõiti raskusi wälja kannatawad. Teda wõib kaasa wõtta igasuguse jaht peale, sest et ta kui nõdra meelne ka metssea peale lähed, kuid oskamaast hästi sea suurte kihwade eest kaitsta, mis temal madala kaswu pärast paremini õnnestab, kui suurel koeral, teda üga kergemini kinni saab haarata.

Wastandiks nendele headele omadustele on takfil ka palju halbu omadusi: ta on salakawal ja wanaduses wõib isegi oma peremest pureda. Teiste koertega on ta alati riius, kus juures ta suurt kawalust ja wahwust üles näitab. Jaht peal wõiks takfi oma terawa mõistusega palju kasu tuua, kuid oma kangekaelsusega teeb ta tihti palju pahandust. Kui takfi oma mõistusega linnu on leidnud, siis unstab ta kõik muu. Kuni lind ta silme ees on, ei kuule ta kütti hüüdu ega wilet. Lumbide kaupa wõib ta ehmatanud jänese järele jooksta ehk auku kaapida, kuhu metsloom ennast warju on peitnud. Kui ta mõne looma on piüdnud, siis sõõb ta seda kuni kõht täis on. Tu teab, et selle eest karristatud saab, aga jaht waew peletab need teadmised minema.

Muult ühe jaht tarmis on takfi kõlbulit: jahiloomade koobastest ja maaalustest kät-kudest wälja ajamiseks (rebased, määrad jne.), mis tal piika ja peenikese feha, lühikeste ja kõwerate jalgade abil wõimalik.

Õpetada takfisiid tarmis ei ole. Wuretsatakse hea, puhastwerd kutsikas, hoitakse suwel wäljas aga talwel soojas kohas ja piütakse seal juures kõike kõrwaldada, mis

futikat võiks hirmutada. Peaülesandeks, rebaste ja muude loomade august väljaajamiseks, ei maksa takkida nooremalt pruukida, kui ühe aastafelt. Esimene kord viitakse ta kas nõbri otas ehk korvi sees metsa, rebaste augu juure, kus noored pojad sees, lastakse wana koer ees, noor järele,

aufu, veldes: „piia rebast“, jeda korratatse niikaua, kui ta juba tsefetswalt aufu lähel, siis alles võib teda wana rebaste järele jaata. Mõni kord hammustawad rebaste takki, kuid see ei tähenda midagi, sest takki on väga wahwa. J. Metsnik.

Mitmesugused teated.

E. M. Kutseühisuse aruanded.

Eesti Metsateenijate Kutseühisuse Keskjuhatus 1921. a. aruanne.

Bilansi arwe 1. jaanuaril 1921 a.

Aktiwa.

Inventaar	100.—
Trükitõid	1500.—

Bilans: 1600.

Passiwa.

Kreditoorid	875.—
Puhtkapitaal	1225.—

Bilans: 1600.—

Bilansi arwe 1. jaanuaril 1922 a.

Aktiwa.

Rasfa arwe.	
Sularaha kassas	7.571.12
Banga arwe,	
Jooksew arwe pangas	10.559.—
Paberi arwe,	
Järele jäänud paber	80.825.—
Kirjanduse arwe,	
Tabelid ja liikme kaardid	500.—
Inventaari arwe,	
Mitmes. inventaari	4.500.—
Debitooride arwe.	
Wõlgasi saada	84.275.—
Järele jäänud nr. nr. arwe.	
„Eesti Metsa“ 1921 a. järele jäänud numbrid	6.000.—

Bilans: 94.030.12

Passiwa.

Üleminewate summade arwe.	
Üleminewaid summastid	3.090.—
Kreditooride arwe.	
Wõlgasi maksa	4.445.—
Ülejäägi arwe	
Puhast ülejääki	86.495.12

Bilans: 94.030.12

Kulude ja tulude arwe.

Kulud.

Asjajaja palk	11.500.—
Posti ja kantselei kulu	1.189.—
8. jaanuari pidu kulud	60.863.40
Keskliidu liikmemaks	200.—
„E. Metsa“ wõlad maksa	4.445.—
Ettewõlgemata wäljaminekud	1.800.—
„Eesti Metsa“ puudujääki	48.187.—
1920 ja 1921 a. ülejääki	86.495.12

Kokku: 214.629.52

Tulud.

8. jaanuari pidu sissetulek	104.898.—
Liikmemaksumid	21.855.52
Liikme kaardidest ja kantjala tabelitest	1.881.—
„Eesti Metsa“ wõlad saada	84.275.—
Ettewõlgemata sissetulekud	1.000.—
Metsade Peawalituse abiraha	50.000.—
1920 aasta ülejääki	1.225.—

Kokku: 214.629.52

„Eesti Metsa“ arwe.

Kulud.

Palkadets	31.000.—
Raastööliste	5.879.—
Paber, trükk, brošüeerimine jne.	847.187.50
Kellaam, posti ja kantselei kulud	25.031.50
Pildid ja klischeed	14.792.—

Kokku: 428.480.—

Tulud.

Tellimised	275.840.—
Kuulutused	80.350.—
Komisjoni müüki	12.606.—
Paberi eest tagasi	1.007.—
Ülejäänud numbrid	6.000.—
Puudujääki kirjastuses	48.187.—

Kokku: 428.840.—

Kärewere osakond.

Kärewere osakond algas oma tegewust 22. augustil 1920. a. Liikmeteks astusid kõik metskonna ametnikud ja teenijad. Osakonnal oli 1-seks detsembriks 1921. a. 25 liiget. Tegewuse algusest kunni 1-se dets. 1921. a. on koosolekuid peetud 5, neist 1 awamise koosolek, 1 juhatuse ja 3 üleüldist koosolekut.

Osakonnal on kassaraamat arwepidamiseks ja asjaajamine sisse seatud. On olewas ka oma pitsat ja nurga tempel.

Kohtu asju ja muid arusaamatusi osakonna juhatusel niisama ka liikmete wahel ette tulnud ei ole.

Awamisest kunni 1. dets. 1921. a. on:

Sissetulekuid

Liikme maksudest	490 Mrk.	— pen.
1/2% kuu palkadest	2383	35 "
Kuukirja „Eesti Mets“ tellijatelt: liikmetelt kokku	7500	— "
wõerastelt	6900	— "
Kõik kokku	17273 Mrk.	35 pen.

Wäljaminekud:

Keskjuhatusetele 25% kuupalkade 0% ja liik. maksudest	477 Mrk.	60 pen.
„Eesti Mets“ toimetusele 48 isikule lehe saatmiseks	14400	— "
Osakonna posti ja kantselai kulud	500	— "
Kongressi saadikutele 1921. a. sõidu kulused	1000	— "

Kõik kokku 16377 Mrk. 60 pen.

Saldo 1. dets. 1921. a. 895 Mrk. 75 pen.

24. now. 1921. a. waliti 1922. a. peale uus juhatus, kus ka 1922. a. kohta järgmine eelarwe wastu wõeti:

Sissetulekud:

1921. a. Saldo	895 Mrk.	75 pen.
Liikme maksudest	600	— "
1/2% kuu palkadest	4644	— "
„Eesti Mets“ tellijatelt (liikmetelt)	7500	— "
Kõik kokku	13639 Mrk.	75 pen.

Wäljaminekud:

Keskjuhatusetele summast	5244 Mrk.	25% 1311 Mrk.	— pen.
Kantselai ja posti kuludeks	500	—	— "

Kongressi saadikutele

1922. a. kohta sõidu kulused	1500	—	—
„Eesti Mets“ toetuseks	1500	—	—
„Eesti Mets“ a., toimetusele, tellijatele lehe saatmiseks.	7500	—	—
Ettenägemata kuludeks	300	—	—

Kõik kokku 12611 Mrk. — pen.

Sellega ülejääk 1028 Mrk. 75 pen.

P. S. Kõik osakonna liikmed on kohustatud kuukirja „Eesti Mets“ tellimiseks aasta kohta, poole ehk terve aasta peale korruga, raha osak. kassapidajale ära maksma.

Lühemad teated.

Taelad ja maja-seen.

Taelad (Polyporus, Trametes) on isejugune seente selts, mis ofalt kasulik, ofalt aga väga kahjulik on. Kahjuta on niisugused taelad, mis mädanenud puude peal kasvavad; kahjulikud aga niisugused, mis terve puude peal elavad ja selle wiimaks hingusele wiivad. Kahjulikkudest wõiks nimetada: punane mädanik (Trametes radiciperda wõi jälle Polyporus annosus), mis elutseb puu juurte küljes, mõnt toll all mulla. Puu läheb seest punaseks ja jureb ilma filmale nähtawa põhjufeta. Põhjalik järeleuurimine on kindlaks teinud, et selle juures eelnimetatud tael süüdlane on.

Maja-seen (Merolius lacrymans) on taeladega lähedalt sugulane ja kasvab maja aluspalkide peal. See on ta loodusele kahjuta, aga inimesele kahjulik, sest et ta siis, kui maja niiske põhjaga maa peale on ehitatud, mitu alumist palgi korda ühe aastaga ära häwitab.

Kõige parem abinõu, et see seen kasvama ei hakkaks, on puu seest munawalge wäljaleotamine. Tarbepuud wõib igal ajal, kui waba aega on, ratuda, kohe ära koorida, parajaks pikkuseks katki saagida ja jooksmasse wette liktu panna. Leotamiseks kõlab iga tiik ja kraaw, kust wesi läbiwoolab. Puud pannakse nii sügawasse, et wesi neist üle seisab ja lastakse 6—8 nädalat seista, kunni lämmastikuline munawalge neist wälja on liqunenud. Peale wäljawõtmist

pannakse püüd tuult läbitõmbavasse kohta kuivama.

Eesfugustel ehituspüüdel ei ole maja-seent karta ja kestvus on pikem. Kui aga ikkagi on kasvama hakkanud, siis on paremaks abinõuks maja hästi tuulutada ja palkisid, kus seen sees, tõrwaga, mis enne kuumaks aetud, paar korda üle tõmmata.

J. Põllumees.

Metsatööd Mõnistes.

Kõhpealsetest metsadest meetakse kitsaroopalisega tubliste puud välja. Iseäranis laialdaselt töötab siin ettevõtja Schein. Ka jaetakse kahes kohas — Tiitsõ westis mee jõul ja jaama läheduses aurujõul — laudastid.

On kuulda, et lähemal ajal puutööstus hästi laiemale alusele seatakse. Taktisuseks on ainult see, et kitsaroopalisel vedu läbi Väti õige kalliks läheb: sülla puude pealt ainult veoraha 300 marka, peale selle veel laadimise jne. kulud.

Wälk-Koiküla raudtee valmistehitamiseks oleks lugu palju parem ja ettevõtjad võiksid palju suuremal määral tööte hakata.

„Kaja“.

Rambjast.

Rahulolemiseks võib tähendada, et Rambjas metsaasjanduse alal juba tükk loomat tööd ära on tehtud. Käesoleva aasta kevadel on kaksikümmeend tiinu raies-tikka täis külitud ja üks tiin taimedega istutatud. On ka kawatsejal alalise taimetaima asutamine ja selle kawatse teostamiseks on vastavalt asutuselt krediiti palutud.

Dma tähekpauu on kohalik metsaülem ka metsloomade saatuse peale pööranud, nende — eriti litsede — tarvis tahetakse talviviiks jöödaks heina niita. On juba registreeritud kuus kitse ja valvatakse hooliga nende saatuse järele.

Korraldus metsarikkumiste kohta.

Kevadel ja suvel kogub suurel arvul rahvast linnade ligikal olevatesse metsadesse, kas pidude korraldamiseks ehk waba aja mööbasaatmiseks. Tihti tuleb ette, et metsa rikutakse, tuld metsa tehakse, kus juures pealegi äraminekul tuleasemed kas-

tutamata jäetakse ja üleüldise metsa huvide kohaselt ennast üles ei peeta.

Et riigi metsad wäljajõitute tagajärjel ei kannataks, tehakse metsa- ja politsei-ametnikkudele kohuseks selle järele walwata, et sarnast metsarikkumist ette ei tuleks.

Metsa rikkujatelt konfiskeeritakse metiast omamõiselt kaasaõdetud metjasaadused ja wõetakse nad wastutusele rahukohtu karistusseaduse §§ 92, 95, 145, 155 ja 158 põhjal.

Puumaterjaalide sissewedu Prantsusemaale.

Wiimase kahesja aasta puumaterjaalide sissewedu Prantsusemaale annab sõja läbi wäljafutjutud põhjustel õige kõikuwad arwud.

Wastate järele waadates kujunewad nad järgmiselt:

1914. aastal oli üleüldine sissewedu riigi statistika büroo andmete põhjal 605.496 tonni; 1915. a. — 1.117.934 tonni; 1916. a. — 417.085 tonni; 1917. a. — 1.053.470 tonni; 1918. a. — 330.168 tonni; 1919. a. — 754.556 tonni; 1920. a. — 1.220.383 tonni ja 1921. a. — 1.093.169 tonni.

Gelmiste aastatega wõrreldes on kahe wiimase aasta sissewedu tuntawalt tõusnud, mis seletaw on sõja läbi ärälõhutatud hoonete ülesehitamiseks tarwisminewa materjaliga. Käesolewal aastal võib oletada sisseweo suurenemist, otsustates lepingute järele puukauba sisseweo kohta Rootsi ja Soomest.

1921. a. on ostetud Soomest 210.209 tonni, Rootsi 193.339 tonni, Saksamaalt — 178.470 tonni, Helwetsiast — 33.345 tonni, Norra — 8.654 tonni ja peale selle teistest riikidest.

Üleüldise on Prantsusemaa 1921. aastal ostnud 506.179.000 frangi eest. W-son.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Wäike loomakaswataja“, Eesti sulg- ja wäikeloomakaswatusese edendamise jeltsi- häälekandja. Nr. 1—3 — 1922 a.

Wjaktrja soow on, et kõik sulg- ja wäikeloomakaswatusese alal asjatundjad ja tuhanded kaswatajad koondaks endid „Wäikeloomakaswataja“ ümber kokku, et rutiinijõude jõuda — jinna, kuhu enam edenenu-

maade linnukaswatajad ja nende poolehoidjad on jõudnud.

„Eesti tööstus ja kaubandus“, wäljaantud tööstus-kaubanduslike näituse

1922 a. toimkonna poolt. Kirjastus „Kreng“, 1922 a. 160 lehek. teksti. 90 mrf.

„Sermes“, Eesti kaubandus- ja tööstusajakiri, nr. 2—3.

Poolametlikud teated.

Metsade Peawalitsuse ringkirjad.

18. mail 1922 a. — nr. 14719/42.

Metsade Peawalitsusel on kawatus metfamaterjaalide riigikulul ülestöötamist tulewikus märkja wähenbada, nii et eeltolewal hooajal üle riigi umbes 1000 tiinu selleks otstarbeks saaks määratud ja ainult niisugustest kohtadest, kus nende ärakasutamine kindel, tervem ja soodsamatel tingimistel võimalik on.

Sarnastes kohtades on Peawalitsus nõus tarwilisel korral kas wõi terwet metskonna aastanormi riigikulul ülestöötamiseks määrama, kui mets selleks kohane, kuna aga neis kohtades, kus walmismaterjaalide ärakasutamine igasuguste raskuste ja kahjudega seotud, see osalt ehk täiesti ära tuleb likwideerida.

Siin juures tähendatakse, et Peawalitsus kawatab Riikteenete Nefikomiteelt, selle likwideerimise puhul, metstarandteid ja raudtee materjaale üle wõtta ja neid tarwilisel korral sarnaste metskondadesse ülesseada, mis raudteedest liiga kaugel, mis läbi metfamaterjaalide kättesaamisel tingimistel võimaldatud. Sellepärast tehakse metsaiklematele ülesandeks metstarandteede ülewõtmise kui ka ehituse kohta sellekohase ettepanekuga kiires korras esineda.

10. juunil 1922. a. — Nr. 12781/84.

Täienduselt ringkirjale 2./V. s. a. nr. 12781/84 teatab metsade peawalitsus, et riigi metstades karjatamise lubamise juures tuleb järgmist silmas pidada:

1) Karjapiletid wõiwad wäljaantud saada, mitte üksipäinis terwe, waid ka poole karjatamise hooaja peale, arwates selle juures hooaja esimese poole lõpuks ja teise

hajatuseks 15./VII. Poole suwe peale wäljaantud hinnaks määrata pool karjatamise taksi hinnast ja kraawide puhastamise fondiks, kus kraawitamine läbi wiidub, 100 marka.

2) Wähemad, karjatamiseks kõlblikud metsatükid ja metsa alla wõetud karjamaad, mida mõis ehk rentnikud enne riigistamist karjamaana tarwitanud, wõiwad ka maapiinna suuruse järele karjamaaks wäljarenditud saada hinna eest, mis wastab samasuguse headusega maa normaali rendile. (Tendete saamiseks riigimaade ülesma ehk ringkonna walitseja poole pöörduda).

Maapiinna suuruse järele karjamaa rentimist võimaldada kõige pealt asunikkudele ja mitte üksikult, waid võimalust mööda kõigile ühe mõisa asunikkudele ühiselt, siis maata inimestele ehk wäitsemaa pidajatele ja jällegi võimalust mööda ühiselt ja lõpuks ka üksikutele karjatajatele, kui esimesed kaks gruppi rahuldatud ja rentimine weel võimalik ehk kui maatükid nii wäitsemad on, et neid mitmele ühiselt wäljarendida wõimata.

4) Rendi lepingud teha kirjalikud, nendes äratähendades, et renditud maapiinna muuks otstarbeks, kui karjatamiseks kasutamine, kui ka igasuguste puude ja hagude ratumine keelatud on. Niisama ka, et karjatajad renditud maa peal olewad kraawid omal kulul on kohustatud korras hoidma, misuguse tingimise mittetäitmisel karjatamise tagajärjel ära umistanud kraawid nende kulul metawalitsuse poolt ära puhastada lastakse.

Lõpuks ei saa metsade peawalitsus tähendamata jätta, et metsade jagamise kohta karjatamise taksi järkudesse, iseäranis aga kraawide puhastamise fondiks mitte siglase rahawõtmise kohta palju kaebusi on olnud, mis oletada lubab, et mõnes kohas metсаметnikud peawalitsuse ringkirjast liiga ühekülgiselt aru on saanud.

Et võimalikke määrnähtusi ja selle järel tekkivaid kaebusi ära hoida, paneb metsade peavalitsus metsaülematele südampeale: 1) karjatamise tahti järkudesse jagamist uuesti kontroleerimise alla võtta, kus juures kahlastel juhtumistel maakonna metsaülemale poole tuleks pöörduda, 2) kraavide puhastamise fondiks ainult seal talu nõuda, kus kraavid olemas on, mis karjatamise tagajärjel kinni tallatud võivad saada ja sellepärast puhastamist nõuavad.

Metsade Peavalitsuse ülema päevakäsud.

9. mail 1922 a. — nr. 22.

Metsade Peavalitsuse metsaforralduse osakonna reorganiseerimise tagajärjel wabastan wanema maamõõtja Mihail Kus-tensow'i Metsade Peavalitsuse teenistusest 26. aprillist 1922 a. arwates.

Undla metskonna abimetsaülemale Alek-sander Mikael'i wiin üle Wäana mets-konda sama ameti peale 5. aprillist 1922 a. arwates.

Wäana metskonna abimetsaülemale Mar-tin Konrad'i wiin üle Undla metskonda sama ameti peale 15. aprillist 1922 a. arwates.

Undla metskonna abimetsaülemale k. t. Jaan Ohtas'e wiin üle Jõhwi metskonda sama ameti peale 1. maist 1922 a. arwates.

Kaawere metskonna metsniku Peeter Kaur'i määran Nimla metskonna III. järgu abimetsaülemaks 1. maist 1922 a. arwates.

Metsade Peawalitsuse arweosakonna pearaamatupidaja abi Theodor Rönberg'i wabastan ametist tema oma palwe peale 1. maist 1922 a. arwates.

Kod. Jakob Tipp'i määran Walga maa-konna metsaülemale kutsar-käffjalaks 1. maist 1922 a. arwates.

Porkuni metskonna metsaülemale kants-lelei asjaajaja Erich Schumann'i wabastan ametist tema palwe peale 15. maist 1922 a. arwates.

Metsade Peawalitsuse metsaasjanduse osakonna kantsleiametniku Karl Ham-burg'i wabastan ametist 11. märtsist 1922 a. arwates.

10. mail 1922 a. — nr. 23.

Waldan teadmiseks, et Põllutöömi-nistri poolt Ministeeriumi usawusarstiks Pärnu maakonnas on kinnitatud Dr. v. Wehlsen 26. aprillist 1922 a. arwates.

Põllutööministri käsu põhjal 29. april-ist 1922 a. nr. 44 määran Maakorralduse Peawalitsuse juure komandeeritud maa-panga organiseerija Selmut Riferitski Metsade Peawalitsuse arweosakonna pea-raamatupidaja abiks 1. maist 1922 a. ar-wates.

15. mail 1922 a. — nr. 24.

Metsade Peawalitsuse metsaforralduse osakonna reorganiseerimise tagajärjel wa-bastan teenistusest wanema takfaatori Aleksei Pawlow'i, wanema takfaatori Georgi Awajew'i, wanema maamõõtja k. t. Mihail Poshnjakow'i wanema maamõõtja k. t. Georgi Piljatski, noorema maamõõtja Iwan Swetlow'i noorema maamõõtja Ni-kolai Djubimtsew'i ja noorema maamõõtja Stepan Dehterew'i 10. maist 1922 a. ar-wates.

Kod. Johan Pallo määran Metsade Pea-walitsuse metsaforralduse osakonna noore-maks maamõõtjaks 27. aprillist 1922 a. ar-wates.

Pärnu maakonna metsaülemale kantslelei asjaajaja Johan Niilo wabastan 1. maist 1922 a. arwates.

Pärnu maakonna metsaülemale kantsle-leiametniku Anna Saalman'n'i nimetan sama maakonna metsaülemale kantslelei as-jaajajaks 1. maist 1922 a. arwates.

Kod. Alfred Anso määran ajutiselt Metsade Peawalitsuse metsaasjanduse osa-konna IV. järgu kantsleiametniku ko-huste täitjaks 8. maist 1922 a. arwates.

20. mail 1922 a. — Nr. 25.

Koela metskonna metsaülemale kantslelei asja-ajaja Abele Prass wabastatakse ametist tema palwe peale 7. maist 1922 a. arwates.

Undla metskonna metsaülemale kantslelei asja-ajaja Boris Ustal wiitakse üle Koela metskonda sama ameti peale 5. maist 1922 a. arwates.

Anija metskonna abimetsaülemale Anton Allil määratakse Metsade Peawalitsuse metsaforralduse osakonna nooremaks maamõõtjaks 1. maist 1922 a. arwates.

Kärdla metskonna abimetsaülemale k. t. Peeter Wene määratakse ajutiselt Butkaste metskonna

metfülema kohuste täitjaks 30. märtsist 1922. a. arvates.

Kob. Johannes Niimanson määratakse Porkuni metskonna metfülema kantsleile asjaajajaks 15. maist 1922. a. arvates.

Metsade Peavalitsuse metsakorralduse osakonna noorema maamõdija kohuste täitja Johan Pallo vabastatakse ametist 1. aprillist 1922. a. arvates.

22. mail 1922. a. — Nr. 26.

Alatskivi metskonna metfülem Rudolf Berg kustutada tema surma puhul metfüametnikkude nimekirjast 12. aprillist 1922 a. arvates

Põllutöministri käsu põhjal 18. maist 1922 a. Nr. 53, § 2 viiakse üle Taali metskonna metfülem Johan Umberg Sagabi metskonda sama ameti peale 1. märtsist 1922. a. arvates.

Põllutöministri käsu põhjal 18. maist 1922. a. Nr. 53 § 3 määratakse Jõhvi metskonna metfülema abi Aleksander Starast Taali metskonna II. järgu metfülemaks 4. aprillist 1922. a. arvates.

Putkaste metskonna metfülem Jaan Haller kustutada tema surma tagajärjel metfüametnikkude nimekirjast 29. märtsist 1922. a. arvates

Põllutöministri käsu põhjal 18. maist 1922. a. Nr. 53, § 6 määratakse Kloostri metskonna abimetfülem Aleksander Laius Putkaste metskonna III. järgu metfülemaks 11. aprillist

1922. a. arvates, vabastatas ajutist metfülema kohuste täitjat Wene't tema peale pandud ülesandest.

29. mail 1922. a. — Nr. 27.

Wabariigi Valitsuse otsuse põhjal 24. maist 1922. a. sõidab Metsade Peavalitsuse ülem J. Kitting väljamaale komandeerimise reisule ja peale selle kuujalise puhkusele, Peavalitsuse ülema kohuste täitmist oma abi J. Rosen'i peale pannes.

1. juulil 1922. a. — Nr. 28.

Wana-Antsala metskonna metfülema kantsleile asjaajaja Eduard Hift vabastatakse ametist tema metfünikuks ülemineku puhul 15. maist 1922. a. arvates.

Kob. Jaan Lepist määratakse Wana-Antsala metskonna metfülema kantsleile asjaajajaks 1. juunist 1922. a. arvates.

2. juunil 1922. a. — Nr. 29.

Põllutöministri käsu põhjal 23. maist 1922 a. Nr. 57, § 3 vabastatakse Waiwara metskonna metfülem Willem Murkse ametist tema palve peale 1. maist 1922. a. arvates.

Põllutöministri käsu põhjal 23. maist 1922. a. Nr. 57, § 4 määratakse Waiwara metskonna abimetfülem Aleksander Tiits sama metskonna II. järgu metfülema kohuste täitjaks 1. maist 1922. a. arvates.

Kirjakast.

Mf. B.: Teie saadetus käes ja ootab ruumipuudusel lorda.

Tammesalu: Saadetus oli küll lõhulaks aga — wesi ja kapsad! Ehk leiate mõne päris algupäralise jahinalja?

Tsiipu-tipu: Rahjaks pidime teie saadetuslele ka „tsiipu-tipu“ tegema ja laua alla lendu lastma.

Dr., R—s.: Wahest leiate edaspidi rohkem aega.

Jaani C—g: „Eesti Mets'a“ 1921 a. kailu wõite veel terwelt saada.

M. N. Laiksaare: „Paberi uputus“ ffsalbab küll mete kurwastuseks osalt libedat tött,

kuid awaldamiseks oleks soowitaw, et näidata awalikkusele neid teid, mille kaudu oleks wõimalik sellest väljapeafeda.

Ehk saadate mõned kawad omalt poolt?

J. Ruis: Saadetus käes. Edaspidi palume ainult lehe ühele küljele kirjutada ja harwemad read teha, sest sarnast kirja, nagu niüüd saatsite, ei wõta üksti trükitoda laduda ja kõitide käsikirjade ümberkirjutamiseks puudub meie toimetuses tödjöud.

Ka tulewad kõik lörwalised küsimused ja seletused mitte käsikirjale waid ise lehele kirjutada.

Palume ka teisi kirjasaatjaid feda tähele panna.

Wäljaandja: Eesti metsateenijate fufseühifus.

Wastutaw toimetaja: **Chr. Veilop.**

Tegew toimetaja: **M. Nehe.**

Teatatakse, et 28. juulil s. a., kell 12 päewal Tartu maakonna metsa-
ülema kantseleis (Tartus, Riia tän. nr. 37) antakse välja

wähempakkumisel

Tartusse wedamiseks Lohusoo jõel, Mustwee sadamas ja Peipsi kaldal olewad umbes 2440 k.-s. küttepuid ja umbes 290 k.-s. paberipuid ja propse. Pakk. peawad olema kirjalikud (kinnised), kuhu juurde tuleb lisada 10% pakutud hinnast. Pakkum. järelduste kinnitamine oleneb metsade peawalitsusest.

Ligemaid teateid puude asukoha kohta annab Tartu maakonna metsa-
ülem.

Metsade peawalitsus.

Teatatakse, et 28. juulil s. a., kell 12 päewal Metsade peawalitsuses
(Tallinn, Toomkiriku pl. nr. 3) antakse välja

wähempakkumise teel

Mägiste pooljaamast Wiira metsaraudtee, umbes 18 w. pikkuselt, üleswõt-
mine. Rööpad ühes raudliipritega tulewad välja wedada ja üles staabeldada
Mägiste pooljaama juures; puuliiprid tulewad kohtade peal üles staabeldada.
Pakkumised peawad olema kirjalikult (kinnised), kuhu juurde tuleb lisada
10% pakutud hinnast.

Pakkumiste järelduste kinnitamine oleneb ära metsade peawalitsusest.

Metsade peawalitsus.

Eesti mehaanilise puutööstuse aktsiaselts

A. M. LUTHER

TALLINNAS

walmistab:

mööbelt, wineer kartonge,
wineer kohwreid, wineer
kooliranitsaid, wineer akti-
mappe, wineer käsitromm-
leid, wineer toolipõhju,
wineer platteid, wineer
-- labidaid j. n. e. --

Müügikoht	TALLINNAS:	Wana Posti tänav nr. 9.
„	TARTUS:	E. M. Jürgens'i juures, Wana tänav nr. 17.
„	Walgas:	P. Saretok'i juures, Moskwa tänav nr. 15.
„	Petseris:	E. Nassar'i juures Kaubareas.
„	Wiljandis:	R. Eitelberg'i juures.
„	Wõrus:	J. Kiesler'i juures, Jüri tän. nr. 12-b.
„	Rakweres:	Roman Jürgens'i juures.
„	Pärnus:	J. D. Ammende juures.